

PLATO'S EU

Philosophical Learning
Applied To Online
Surroundings
in EU

Draft and example
for PRP2 workshop:

“Globálna solidarita /
Komu záleží na
solidarite”

Co-funded by
the European Union

Version	Date	Comments
1		
2		
3		
4		
Document title:	Globálna solidarita / Komu záleží na solidarite	
Date of issue:	5. 2. 2023	
Author(s):	Ulrich Wollner	
E-mail address:	ulrich.wollner@umb.sk	
Contributors to document :	PLATÓNNOVA EU partnerstvo	
Quality reviewer (if any)	n/a	
Number of pages:		

Co-funded by
the European Union

Confidentiality status:	Na vnútorné použitie z projektu
--------------------------------	---------------------------------

OBSAH

WORKSHOP:

“Globálna solidarita / Komu záleží na solidarite”

1. Úvod k téme		5
2. Prehľad lekcie	6	5
3. Rozdelenie hodiny - Workshopova činnosť	7	6
4. Kontrola diskusie	8	
5. Dodatočné zdroje	9	
6. Príloha	9	

Co-funded by
the European Union

WORKSHOP:

“Globálna solidarita / Komu záleží na solidarite”

1. Úvod k téme

Tento workshop sa sústreďí na otázky z oblasti politickej filozofie. Konkrétnejšie sa budeme venovať otázkam: „Čo je solidarita?“ „Môže byť solidarita globálna?“ „Ak budeme hovoriť o globálnej solidarite, za akých okolností by ju bolo možné nastoliť?“ „Je to špecifický typ vzťahu, ktorý človek môže mať?“ „Je solidarita určitým druhom konania alebo motivačným základom, z ktorého možno konať?“ „Aké druhy konania môžu byť označené za solidárne a možno solidaritu realizovať alebo prejaviť prostredníctvom donucovacích sankcií?“ „Je solidarita niečo, čo treba vysvetliť, alebo niečo, čo vysvetľuje?“ „Je solidarita popisný alebo hodnotiaci pojem, alebo oboje?“ „Môže byť solidarita zlým konceptom?“

V prvom kroku identifikujeme všeobecné charakteristiky spoločné pre každý typ solidarity. Solidarita je forma sociálnej jednoty, ktorá spája členov do identifikovateľnej solidárnej skupiny. Solidarita je sprostredkovateľom medzi komunitou a jednotlivcom, spája prvky komunalizmu a individualizmu. Solidarita je formou kolektívnej zodpovednosti. V druhom kroku sa oboznámime s taxonómiu solidarity, ktorá identifikuje tri odlišné formy solidarity: sociálnu, občiansku a politickú. V treťom kroku sa zameriame na chápanie solidarity ako vyjadrenia odporu proti nespravodlivosti či krivdám rôzneho druhu. Nakoniec, táto lekcia bude zahŕňať diskusiu o tom, aké princípy by respondenti považovali za nevyhnuté pre vznik globálnej solidarity?

2. Prehľad lekcie

Cieľom vzdelávacích aktivít v tejto lekcii je pokryť základné otázky politickej filozofie – konkrétne solidarity. Už v názve predznamenaná otázka „Globálna solidarita / komu záleží na solidarite?“ má priviesť študentov k problematizácii zdanlivo zrejmych vecí. Lekcia začne zdôraznením vágnosti predstavy a absencie jasného kánonu teórií solidarity. Následne sa zameriame na charakteristiku sociálnej solidarity, občianskej a globálnej solidarity. Tieto typy solidarít súvisia so silou väzieb závislosti a vzájomnej podpory ľudí, ktorí sú „na jednej lodi“. Zameriame sa tiež na myšlienku, že solidaritu možno rozšíriť aj za hranice vlastnej spoločnosti, na celé ľudstvo (globálnu solidaritu). Budeme skúmať otázky či solidarita môže byť vyjadrená aj v bojoch proti nespravodlivosti alebo krivdám rôzneho druhu. Budeme sa pýtať aj na to, či vnútorne solidárna skupina môže potláčať individualitu svojich členov.

Materiály, ktoré by mali byť vydané, zahŕňajú: niekoľko listov bieleho papiera (A3 alebo A4), perá, smartfóny, zdroje na vybrané témy (pozri časť 3.2. nižšie), dataprojektor a premietacie plátno.

Vzdelávacie výsledky, ktoré sa dosiahnu prostredníctvom workshopu:

- Študenti lepšie pochopia pojem solidarita;
- Študenti si uvedomia, rozdiely medzi jednotlivými typmi solidarity;
- Študenti budú oboznámení s tým, že myšlienku solidarity možno rozšíriť aj za hranice vlastnej spoločnosti;
- Študenti získajú povedomie o tom, že solidarita môže byť vyjadrená aj v odpore proti nespravodlivosti alebo krivdám rôzneho druhu;
- Študenti si uvedomia, že vnútorne solidárna skupina môže potláčať individualitu svojich členov;

3. Rozdelenie hodiny – Workshopova činnosť

Hodina pozostáva z piatich vzdelávacích aktivít, ktoré spolu súvisia. Každá z nich je popísaná v samostatnej podkapitole.

3. 1 Tri charakteristiky solidarity

Po prvé, solidarita je formou sociálnej jednoty, ktorá spája členov do identifikovateľnej solidárnej skupiny, ktorá sa nazýva solidárna. Po druhé, medzi komunitou a jednotlivcom je sprostredkovateľom solidarita, ktorá spája prvky komunalizmu a individualizmu. Solidarita je tvorená jednotlivcami, ale je to kolektívna entita, nie iba súhrn jej častí. Po tretie, solidarita je formou kolektívnej zodpovednosti.

Túto vzdelávaciu aktivitu začneme tým, že študentov rozdelíme do skupín po troch až piatich. Následne ich požiadame, aby sa pokúsili, aj na základe prieskumu dostupných zdrojov ako na internete, tak v dostupných knižných zdrojoch, svojimi slovami charakterizovať solidaritu.

3. 2 Taxonómia solidarity

Budeme hovoriť o troch odlišných formách solidarity: (1) sociálnej, (2) občianskej a (3) politickej. V sociálnej solidarite (1) je solidarita definovaná na základe vlastností, ktoré členovia zdieľajú – spoločná identita. Občianska solidarita (2) označuje vzťah medzi

politickým štátom a jeho občanmi. Politická solidarita (3) jednota jednotlivcov, ktorí sa vedome zaviazali postaviť sa situácii nespravodlivosti, útlaku, tyranie alebo sociálnej zraniteľnosti.

V závere tejto aktivity položíme študentom nasledujúce otázky k diskusii:

1. V sociálnej solidarite spoločné charakteristiky vytvárajú sociálne väzby. Aké sociálne väzby poznáte?
2. Ktoré sociálne solidarity vykazujú najväčšiu súdržnosť?
3. V občianskej solidarite vzniká zodpovednosť chrániť svojich spoluobčanov? Pred čím je ich potrebné chrániť?
4. Pre politickú solidaritu je charakteristický spoločný záväzok k idey sociálnej spravodlivosti. Aké znaky by mala spĺňať myšlienky sociálnej spravodlivosti?
5. Ako by ste vysvetlili myšlienku – v politickej solidarite morálne záväzky predchádzajú sociálnym väzbám?

3. 3 Globálna solidarita

Myšlienku solidarity je možné rozšíriť aj za hranice vlastnej spoločnosti, komunity alebo skupiny – maximálne na celé ľudstvo (globálna solidarita).

Na začiatku tejto aktivity rozdelíme študentov do skupín. Študenti v skupinách budú diskutovať o tom, za akých podmienok by sa mohla myšlienka spoločnej, v štátne fungujúcej, solidarity rozšíriť na globálnu solidaritu. Aké benefity by z tohto rozšírenia vznikli? Neznížili by sa tým parametre spoločnej, v štáte fungujúcej, solidarity? Na čom by sa študenti v jednotlivých skupinách zhodli?

3. 4 Solidarita ako dôsledok odporu voči nespravodlivosti

Solidarita môže byť chápaná a vyjadrená v myšlienke odporu proti nespravodlivosti alebo krivdám rôzneho druhu. Týka sa spoločensko-politických zápasov o zmenu dôležitých aspektov existujúcich foriem spoločenského a politického života. Venuje sa nespravodlivosti súčasného usporiadania.

So študentmi budeme diskutovať o nasledujúcich otázkach:

1. Ktoré nespravodlivosti v súčasnom spoločenskom a politickom živote považujete za najaktuálnejšie?

2. Aké postupy pre nápravu nespravodlivosti v súčasnom spoločenskom a politickom živote by ste navrhovali?

3. 5 Nebezpečenstvo solidarity?

Vnútorne solidárna skupina môže vytvárať tlak na všetkých svojich členov až do tej miery, že začne potláčať individualitu svojich členov.

Otázky:

1. Aké riziká vyplývajú z masovej/davovej spoločnosti?
2. Môže vnútorne solidárna skupina dehumanizovať cudzincov?
3. Vnútorne solidárna skupina sa vyznačuje sociálnym aktivizmom. Čo si pod tým predstavujete?

4. Kontrola diskusie

Nasledujúce otázky môžu byť použité na rozšírenie tém skúmaných v priebehu workshopu:

- Aké dôvody alebo povinnosti existujú na to, aby sme boli solidárni?
- Aký je ich vzťah k univerzalistickej modernej morálke?
- Aký je vzťah solidarity k spravodlivosti, demokracii, sociálnej slobode alebo inštitúciám sociálneho štátu?
- Čo je to solidarita v kontexte politických bojov a sociálnych hnutí za zmenu?
- V akom zmysle môžu byť tieto formy solidarity globálne?

5. Dodatočné zdroje

https://files.libertyfund.org/files/869/0161_Bk.pdf

<https://plato.stanford.edu/entries/morality-definition/>

<https://www.verywellmind.com/what-is-morality-5076160>

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/morality>

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/morality>

[https://philosophynow.org/issues/152/The Enigma of Reason by Hugo Mercier and Dan Sperber](https://philosophynow.org/issues/152/The_Enigma_of_Reason_by_Hugo_Mercier_and_Dan_Sperber)

https://www.motherjones.com/files/emotional_dog_and_rational_tail.pdf

6. Príloha